

ԵՐԵՎԱՆԻ ԳՐԱԳՐԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

ՄՇԽԿ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի է և տարվանը 6 ռուբլի... Առանձին համարները 5 կոպեկով...

Խմորագրութիւնը բայ է առաւօտեան 10—2 ժամ... Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով...

Հ Ի Մ Ն Ա Պ Ի Բ Գ Ր Գ Ո Ր Ա Ր Ծ Ր Ո Ւ Ն Ի

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ինչպէս է ապահովված... ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ... ՆԵՐՔԻՆ ԵՐԵՎԱՆԻ ՍՏՈՒԹԻՒՆ...

ԻՆՉՊԵՍ Ե ԱՊԱՀՈՎԱՆ

Կարելի է խնայող լինել, բայց ոչ այնքան խնայող որ մարդ քաղցած մնայ և հազուադէպ չտեսնուի... Կարելի է համեստ ապրել...

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Ջ Ն Ջ Ե Ն Ք, Ջ Ն Ջ Ե Ն Ք

(Նամակ Բազմից)

«Անանուն ընկերութեան» ընդհանուր ժողովն է... վիճարանութեան ատարկայ է ծախսեր պահանջները...

Պարոններ, խոսում է կարգադրիչ անդամը, գործերը վերին աստիճանի անվստիքար վիճակի մէջ են... մեր ընկերութեան ծախսերը զգալի կերպով կրճատելու պէտք ունենք...

Չէ, մէջ է մտնում մի ուրիշ բաժնետէր... իմ կարծիքով ամենակարեւոր կրճատումը, ծառայողների ուժեղացումը վերաբերում էր, պէտք է տեղի ունենայ համարի ծառայողների ուժեղացումը...

Բ Ա Ն Ա Ս Ի Ր Ա Կ Ա Ն

ՓԱՍՏԵՐ ԵՒ ՄՏԻԲԵՐ

Ամեն մարդ, սկսած ամենահասարակ մահկանացուից մինչև ամենամեծ պետական գործիչները... քաղաքագետները, խոստովանում են, որ պատմութեան մէջ անօրինակ է բռնկելու ցոյց տուած հերոսութիւնը...

Ով տէր Աստուծոյ է, ես նստած եմ միայնակ, վստիկ կողքին, իմ աքորապայտում Անա երբ որ ու երկու գիշեր է, որ մարդիկ աղաղակում են տաճարներում... «Մտածող» և «Փոքր երեխաները» լինողը, թողել են իրանց կոշիկները տաք մոխրի մէջ... Տէր, Տէր Աստուած, իմ քնակարսնում այլ եւս երեխաներ չը կան եւ ահա երկու օր կրկին գիշեր նստած եմ միայնակ, աքորի վրայի կողքին... իսկ ես, ով Հայր, անհամար դաւաճանութեան մէջ, որ դուք կատարել էք...

ինձ համար Յակոբին խոստացած հրաշքը Յաւիտեանականը չէ որ նրան առել էր... Աստուած Արքայամի եւ Իսահակի... չորս սերունդը նոյնչափ անհամար կը լինի, ինչպէս դաշտերի փոշին եւ ծովի աւազը... Ես այնքան թոռներ եւ ժողովուրդ ունեցի, որ նրանց հաշիւը չը գիտէի... Տէր: Պատերազմի դաշտերը խլեցին ինձանից զաւակներս... ուսման մեծանք, մեծացածները կը մեծանն վաղը... Չը կայ մի ճակատամարտ, ուր մարտին արեւմտած չը լինի եւ իմ զաւակների զաւակները հոսել են տուել արեւուն հայրենիքին չորս անկիւններում: Ի՞նչ արիք իմ սերունդը, ով Տէր իմ, ահա ես, այս գիշեր, բոլորովին միայնակ երկրի վրա, առելիք ձեր քան Արքայամը, երբ դուք նրան խոստացաք, որ նա մի զաւակ կունենայ Սառայից, իր ամուսնուց, եւ առելիք դժբախտ եմ, քան նա, որովհետեւ դուք խլեցիք ինձանից Սառային: Դուք խլեցիք ինձանից այս տարի, ով Տէր, կհանքիս ընկերին, նա մեռաւ ինձանից հետո, եւ ես չունեցայ նրա աչքերը փակելու գերազոյն միջոցներով: Վերջապէս, դուք ինձ ուղարկեցիք Յորի համբաւարներին... առաջինը առջինը ինձ, ինչպէս նրան... «Թշնամիները մտել են նախ քան արտատոգիները մէջ, նրանք սպանցին մի ծառայ եւ տարան ձեր եղները ու էշերը: Երկրորդն առաջ, «Երկրի կրակը ընկաւ ձեր ոչխարների վրա եւ նրանց հովիւների վրա եւ ամեն բան մոխիր դարձրեց»: Երրորդը, «Գողերը ջրեցին ձեր ձիերին եւ նրանց պահողներին»: Չորրորդը, «Մի հզոր մրրիկ կործանեց այն տունը, ուր հաւաքվել էին ձեր որդիները եւ ջախջախեցին նրանք փառասիրների տակը: Յորի նաման, Տէր, խոնարհվում եմ ձեր սուրբ կամքի առաջ եւ առում եմ: Աստուած էր տուել ինձ ամեն ինչ, Աստուած առաւ ինձանից ամեն ինչ, թող նրա սուրբ անունը օրհնակ լինի»:

զրանից մենք տալիս ենք նրան եւ կառք երկու զուգ ձիերով... հէնց միայն կառքի եւ ձիերի պահպանութեան համար մեզանից դուրս է դառնում 2000-ից աւելի մի գումար... մինչդեռ, ինչպէս գիտեք, մեր հանքը երկաթուղու կայարանից շատ մոտիկ է, միւս հանքերի հետ էլ ընդհանրված են մեր յարաբերութիւնները, կառքով գնալ դուրս այն եւս հարկ չը կայ, այս բոլոր ծախսերը կարելի է եւ պէտք է իջեցնել ընդամենը 5000 ռուբլու... յետոյ հորերը կանգնեցնելու անպայման կարիք կայ, զուր ծախսեր անել, անպատկառ կերպով երջանիկ օրեր տեսնելու յուսով, իմ կարծիքով, անմտութիւն է: Մինչև անգամ, կասեմ աւելին—պէտք է արձակել բոլոր ծառայողներին, թողնել երեք գիշերապահներ եւ կատարելիս վերեւ առաջարկած պայմաններով:

Չայնների մեծամասնութեամբ ընդունվում են այդ առաջարկութիւնները... Ինչ մի բան մոռացաք, պարոններ, մէջ մտաւ երրորդ բաժնետէրը... Ի՞նչ է, հարցնում է կարգադրիչը... Մեր նախահաշուի մէջ գրված է «կարգադրիչի դէս ու դէն գնալ դուրս ծախս տարեկան 480 ռուբլի», պէտք է այդ էլ կրճատէք: Այդ առաջարկն էլ է ընդունվում... Հապա նախահաշուի մէջ ցոյց տուած 500 ռուբլի գումարը, աւելացրեց չորրորդ անգամը—որ ընկերութիւնը պէտք է մոխիր բարեգործական նպատակով, չը մոռանաք, ինչդեռ, այդ էլ աւելորդ ծախս է, պէտք է չնջել:

Պո յո յո, ջնջե՛ք, ջնջե՛ք—համաձայնեցին բոլորը... Իւս, ուրեմն, այն ժամանակ ես էլ մի բան կատարեցի, պարոններ, սասց հինգերորդ անգամը—դուք հետախօսեցիք մոռացաք—այդ էլ պէտք է ջնջել, ինչու համար տարեկան 675 ռուբլի մեարել դուր տեղից, երբ հարկաւոր դէպքում կարող ենք օգտվել մեր հարեւանի հետախօսով... Ջնջե՛ք, ջնջե՛ք, լսեցին ամեն կողմից... Իէ, որ բոլի ա, մէջ մտաւ մի ուրիշ բաժնետէր անդամ, կղթներէն փութն էլ լա որ ջնջե՛ք, լա կնի: Պարուն լուխալտէր—դարձաւ նա հաշուապահին—մի առե տեսնանք լինչ կընէ կրկնէրը պատում է հուստով աւետարելը հրեշտակին:

Տեսնելով բռնկների անոյս վիճակը, մի քանի լրագիրներ սկսեցին դիմել աստղագուշակութեան (աստղագիտի), իմանալու համար, թէ այս 1902 թ-ին ինչ է պատահելու: Այդ առիթով «Matin» լրագիրը հարց դրեց, ունի արդեօք աստղագուշակութիւնը գիտնական որ եւ է արժէք թեր եւ դէմ կարծիքներ արտայայտվեցին: մի քանի գիտնականներ իսպառ հեքեքեք նրա գիտնական արժէքը, մի քանիսը տեսնում են նրա մէջ ասպպայի հաստատ գիտութիւնը: Խմորագրութիւնը ստիպվեց դիմել զայտնի աստղագետ Կամիլ Զլամարտիօսին եւ իմանալ նրա հեղինակաւոր կարծիքը: Ահա այդ կարծիքը:

«Աստղագուշակութիւնը ներքին էր այն շքերդում, երբ երկրային մարդկութիւնը երեւակայում էր, թէ տիեզերքի մէջ ինքը միայն գոյութիւն ունի եւ համարում էր իրան ստեղծած գործութեան կենտրոնը եւ նպատակը: Մեզ համար էին արեգակը, լուսինը, մոլորակները եւ աստղերը ծագում, միջօրէին հասնում, մայր մտնում, կատարում իրանց շրջանները: Արեգակի աղբեղութիւնը երկրի վրա անկաւակած է, երկրային կենսութիւնը ամբողջովին կախված է նրա ճառագայթներից եւ եթէ արեգակը հանգչի, մեր երկրագունդը կը դառնայ միայն մի սև եւ լուս գերեզմանատուն» Լուսինի աղբեղութիւնը անհամեմատ աւելի նուազ է, նրա ներքուքուքութիւնը վիզանական եւ միջնորդական տեսչառութիւնների... եւ մակընթացութիւնների վրա բաւական կարեւոր է, բայց այդ ներքուքուքութիւնը մարդկային կենսութիւնը չափազանց աննշան է, օրինակ, մենք կարող ենք նկատել, որ երբ լուսինը անցնում է մեր գլխով, մեզանից աւելի մեկը տաննուեմ թիլլիգրամ պակաս

զըթնէ ընք բերիլ տամ... Հաշուապահը կարողում է եօթը լրագրի անունը... Հա, չնուրհակաւրմ—էդա, չէ մէկն ըսեցեք տեսնամ—տաքի որ բէնը ընկաւ ջնջիլի, ջնջիլի իլի, դրանք հորն մնում: Ես գիւտումը, որ ձրգանայ ոչ միքը էդ կըզըթնեքն ըրեւէն եղում էլ չի: Ըզըթնա մեծ մեծ մարդիկ ըք, բայց չէ, տեսնումը, որ էնքան էլ մեծ չընք, որ ընդունաց մաջին զըրածնէն գլխու ընկնեք: Պարուն, դուք մեզ վերաւորում էք, ընդհատեց կարգադրիչը: Ես խօսքէն դիւզն բմ ասալ, իսկի եր վեր մըրվ անիլ—պ. կարգադրիչ—նախա տեղան խօսիլ մէ. ես ասալըմ եւ պէտամ ջնջուի, իսէ, լօխիլ խօսք կը հընտ, ինձ հընտիլ չի—թէ ջնջելը թաւ ա, թող ըդ էլ ջնջեք. մինչա ասէ տեսնամ, որ ըտի մեծ մեծ կտորումը, քանէ հետս «Մշակ», «Մուրճ» կարգալ, ես էն, մինը, էն մինը, էն մինը, քունը փուրն ա, ուրեմն կը պէկէն էլ խօսք ծնէ. ես ասըմը, ջնջիլի, ջնջիլի, փուրն հաշիւ չըս տեսնում, ես էլ քու օգտէւ բմ խօսում: Այ էլլիկ, դարձաւ հետտօրը միւս անգամներին, հըմաձայն չըք ինձ նհետ: Համաձայն ենք, պատասխանեցին բոլորը: Իէ ջնջե՛ք էլի: Ջնջե՛ք, ջնջե՛ք, գոչեցին բոլորը միայն... Եւ լրագիրներն էլ ջնջված էին նախահաշուից: Սլաք

ՆԱՍԱԿ ՄՕՍԿՎԱՅԻՑ

Յունվարի 5-ին

Ինչպէս այստի է, Մօսկվայում ուսումնական տարվա սկզբում զանազան քաղաքներից հաւաքվում են մի խումբ հայ օրիորդներ, որոնք նպատակն է լինում մի որ եւ է մասնագիտութիւն սովորել: Սրանց մեծամասնութիւնը լինելով չքաւոր ընտանիքի անդամներ, հէնց առաջին օրերից ծանօթ չը լինելով մայրաքաղաքի կենսական պայմանների հետ, եւ միւս կողմից աչքի առաջ ունենալով նրա համեմատաբար թանկ և անհասանելի նրա համեմատումը են զգում թէ խորհրդի եւ թէ նրախական օժանդակութեան Տեղիս մի քանի յարգելի է կշռում, քան երբ լուսինը հորիզոնումն է դա շատ աննշան է. մինչև այսօր դեռ չեն կարողացել հաստատել նրա լոյսի կամ տաքութեան փոքր ի շատէ կարեւոր ներգործութիւնը: «Մոլորակների ներգործութիւնը առելի են աննշան է. աստղերի ներգործութիւնը կարելի է նկատել իբրեւ քոյի հաւասար, որովհետեւ ամենամօտ աստղը մեզանից 41 արիլիօն (41,000 միլիարդ) կիլոմէտր հեռու է: Միւս կողմից, զօգրակային գծերը, որոնց դիրքի վրա հիմնված են աստղագուշակութիւնները, գոյութիւն չունեն: «Հետեւաբար, մենք կարող ենք աստղագուշակութեան տալ բոլորովին ենթակայական (սիւրեկիտիվ) արժէք եւ թողնել նրան թաղված կօպերիկից եւ Գալիլէյից առաջ գոյութիւն ունեցող աստղագիտական ուսման լեզունների մէջ»:

Ինչ՞ մեր երագահաններ եւ օրացոյց կազմողներ, զօգրակային գծերն էլ անհետացան... Մի նոր հարց դրված է ժամանակակից գիտնականների առաջ, այդ հարցը վրա նրանք վաղուց գրուի են կոտորում, բայց լուծել չեն կարողանում եւ, ինչպէս յաճախ պատահում է, ընտրութիւնը ինքը ցոյց է տալիս պատարանի օրինակ, որի վրա մինչև այդ ոչ որ ոչազրութիւն չէր դարձնում: Ինձորի ծառից ընկնելու պտտահական դէպքը օգնեց Նիւտոնին գտնելու ձգողականութեան մեծ օրէնքը, այսօր էլ մի բոյս օգնում է գիտնականներին իրանց հետազոտութիւնների մէջ եւ յոյս է ներշնչում նրանց, որ մի օր կը լուծեն իրանց առաջ դրած մեծ անզոմաձըր Արդեօք էլ կարելի մի միջոց գտնել շահագործելու արեգակի մեզ ուղարկած առաջին ոչմը, բռնելով եւ հաւաքելով մի

